



**КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА
ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ТА БІЗНЕСУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан
доц. А. В. Сташин
«30» серпня 2021 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Регіональне управління та територіальне
планування

галузь знань: 28 Публічне управління та адміністрування)
спеціальність: 281 Публічне управління та адміністрування
спеціалізація: Публічне адміністрування та управління бізнесом

освітній ступінь: магістр
форма навчання: денна

ЛЬВІВ 2021

Програма навчальної дисципліни Регіональне управління та адміністрування для студентів за галуззю знань 28 (Публічне управління та адміністрування) спеціальності 281 (Публічне управління та адміністрування) спеціалізація: Публічне адміністрування та управління бізнесом освітнього ступеня магістр

«30» серпня 2021 року – 10 с.

Розробники: Пак Н.Т., доцент, к.е.н., доцент кафедри економіки та публічного управління

Розглянуто та ухвалено на засіданні кафедри економіки та публічного управління
Протокол №1 від «30» серпня 2021 р.

Завідувач кафедри  Капленко Г. В.

Розглянуто та ухвалено Вченою радою факультету управління фінансами та бізнесу
Протокол № 1 від «30» серпня 2021 р.

РОЗДІЛ 1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Предмет навчальної дисципліни

Предметом навчальної дисципліни є засвоєння фундаментальних і прикладних засад територіального управління господарськими процесами та механізмів реалізації соціально-економічної політики держави в умовах реформ.

Мета навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни "Регіональне управління та територіальне планування" є формування у студентів професійних компетентностей щодо розподілу влади між різними рівнями та підвищення ефективності управління територіями в Україні умовах реформ.

Основні завдання

Завданнями навчальної дисципліни є:

- сформувані компетентності щодо використання сучасних підходів для аналізу ефективності територіального управління, а також реалізації регіональної соціально-економічної політики;
- навчити обґрунтовувати оптимальні шляхи реформування регіонального управління та місцевого самоврядування у загальній системі державного управління;
- розробляти пропозиції з реформування адміністративно-територіального устрою із здійсненням прогностичної оцінки наслідків їх впровадження;
- сформувані здатності аналізувати в процеси розвитку місцевого самоврядування та його елементів, шляхи та методи удосконалення структури органів місцевого самоврядування;
- навчити застосовувати сучасні методи дослідження систем управління та діяльності регіональних органів державної виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, алгоритми оцінки їх діяльності.

Місце навчальної дисципліни в структурно-логічній схемі підготовки бакалаврів/магістрів

Зміст даної дисципліни є логічним продовженням та має змістовно-методичні зв'язки з такими дисциплінами як "Регіональний менеджмент", "Державне регулювання економіки та економічна політика", "Public Management та процеси децентралізації ЄС", "Право", "Соціальний розвиток", "Планування розвитку територій", "Публічні фінанси"

Вимоги до знань і умінь

а) знати:

- розуміння сутності, принципів, об'єктів, суб'єктів й інструментів територіального управління у країні, методології дослідження й удосконалення процесів управління територіями на макро- і мезорівнях;
- знання про сутність і основні складові механізму регіональної економічної політики у країні, основних критеріїв ефективної реалізації окремих видів регіональної політики;
- знання методологічних основ формування та розвитку АТУ в Україні та інших країнах світу, концепції реформування АТУ в Україні; знання економіко-математичних методів для побудови прогнозів реформування АТУ в Україні
- знання нормативно-правових основ становлення та розвитку місцевого самоврядування в Україні, знання алгоритму аналізу діяльності регіональних органів влади,
- знання нормативно-правових основ функціонування органів влади в Україні, сучасних методів дослідження діяльності органів державної влади й органів місцевого самоврядування в умовах змін знання про основні етапи проведення моніторингу результативності та ефективності управління територіями органами влади на макро- і мезорівнях

б) уміти:

- використовувати загальнонаукові та конкретно наукові методи для дослідження механізму територіального управління соціально-економічними процесами у країні;
- обґрунтовувати критерії для оцінювання наслідків прийнятих управлінських рішень щодо реалізації тієї чи іншої регіональної політики у країні
- розробляти пропозиції з реформування АТУ на основі здійснення прогнозової оцінки наслідків їх впровадження в Україні
- обґрунтовувати оптимальні шляхи реформування системи регіонального управління і місцевого самоврядування у загальній системі державного управління;
- застосовувати сучасні методи дослідження систем управління і діяльності регіональних органів державної виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в умовах змін

Опанування навчальною дисципліною повинно забезпечувати необхідний рівень сформованості вмінь:

Назва рівня сформованості вміння	Зміст критерію рівня сформованості вміння
1. Репродуктивний	Вміння відтворювати знання, передбачені даною програмою
2. Алгоритмічний	Вміння використовувати знання в практичній діяльності при розв'язуванні типових ситуацій
3. Творчий	Здійснювати евристичний пошук і використовувати знання для розв'язання нестандартних завдань та проблемних ситуацій

Навчальна програма складена на 3 кредитів.

Форми контролю проміжний контроль, екзамен

РОЗДІЛ 2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Номер теми	Назва теми
Тема.1.	Територіальна організація влади в Україні та територіальне управління
Тема.2.	Державна регіональна політика в Україні
Тема.3.	Реформування адміністративно-територіального устрою
Тема. 4.	Становлення та розвиток системи місцевого самоврядування
Тема 5.	Регіональне управління в умовах змін
Тема. 6.	Результативність і ефективність державного управління та місцевого самоврядування
Тема.7.	Загальні засади формування механізму господарського управління регіоном.
Тема. 8	Регіональні стратегії як інструмент управління розвитком територій
Тема. 9	Фінансові ресурси регіону

РОЗДІЛ 3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема. 1. Територіальна організація влади в Україні та територіальне управління

Регіональне управління: сутність, цілі та специфіка. Історичні форми управління регіональним розвитком.

Зміст регіонального управління. Завдання та цілі регіонального управління. Об'єкти та суб'єкти регіонального управління. Рівні регіонального управління. Місце і роль регіонального управління у загальній системі державного управління. Цілі регіонального управління.. Принципи регіонального управління в Україні.

Методологія дослідження проблем територіальної організації влади та територіального управління в Україні. Територіальні основи публічної влади в Україні. Організаційно-правовий механізм публічного управління на територіальному рівні. Моделі

територіальної організації влади. Трансформаційні процеси у сучасній Україні. Система адміністративно-територіального устрою України. Актуальні проблеми організації територіального управління в Україні.

Теоретичні засади регіонального управління. Основні теорії регіонального управління. Поняття «регіон». Типи регіонів та їх характеристика. Структурна модель регіону. Моделі територіальної організації влади. Засади системи територіальної організації влади.

Управління природно-ресурсним потенціалом регіону, управління фінансовими, трудовими ресурсами. Вплив органів державної влади на промислове і сільськогосподарське виробництво в регіоні, функціонування регіональних ринків. Управління інноваційною діяльністю. Роль державного управління щодо розвитку соціальної інфраструктури регіону

Тема. 2. Державна регіональна політика в Україні

Сутність, мета та основні завдання регіональної економічної політики. Державна регіональна політика як складова регіональної економічної політики держави. Принципи державної регіональної економічної політики. Форми та методи реалізації державного управління соціально-економічними процесами у регіоні. Інституційне забезпечення державної регіональної політики: стан, проблеми та перспективи. Формування та вдосконалення національної системи управління територіями. Інституційно-правові, організаційні, фінансово-економічні та соціально-психологічні механізми реалізації регіональної політики.

Регіон як об'єкт та суб'єкт управління. Основні принципи включення регіонів у систему ринкових відносин.

Взаємозв'язок регіональної політики та управління. Державна стратегія регіональної політики. Реалізація державної регіональної політики через систему регіонального управління. Регіональна політика в зарубіжних країнах. Моделі реалізації регіональної політики. Узгодження регіональної політики із загальною стратегією розвитку держави. Механізм вирівнювання депресивних і розвинутих регіонів. Наднаціональна регіональна політика Європейського співтовариства. Принципи регіональної політики ЄС.

Тема. 3. Реформування адміністративно-територіального устрою

Адміністративно - територіальний устрій України. Засади адміністративно - територіального устрою України. Особливості і традиції адміністративно - територіального устрою. Територіальна організація влади як система. Сучасна модель територіальної організації влади в Україні. Просторовий каркас організації влади в державі. Адміністративно-територіальний устрій України: сучасний стан та перспективи розвитку.

Поняття та суть адміністративно-територіальної одиниці: складові елементи та їх взаємодія. Ознаки адміністративно-територіальної одиниці.

Методологічні засади реформування адміністративно-територіального устрою держави. Економічне районування України. Стан та проблеми сучасного адміністративно-територіального устрою України. Концептуальні засади адміністративно-територіальної реформи.

Тема.4. Становлення та розвиток системи місцевого самоврядування

Державна політика у сфері місцевого самоврядування. Правовий статус органів місцевого самоврядування в системі державного управління. Поняття та суть місцевого самоврядування. Його основні ознаки та принципи, моделі управління. Роль органів місцевого самоврядування у розвитку регіону. Сучасна система місцевого самоврядування в Україні: територіальна громада, представницькі органи місцевого самоврядування, виконавчі органи місцевого самоврядування, посадові особи місцевого самоврядування. Асоціації та інші форми добровільного об'єднання органів місцевого самоврядування. Особливості здійснення самоврядування в місті Києві

Місцеве самоврядування у державному управлінні України. Проблеми функціонування та напрями реформування.

Конституційно-правові засади місцевого самоврядування в Україні. Місцеве самоврядування як форма партисипативної демократії: правові основи та досвід міст України. Розробка та реалізація нормативних документів в органах місцевого самоврядування. Форми та принципи участі громадськості у місцевому самоврядуванні. Децентралізація та деконцентрація владних повноважень як чинник розвитку місцевого самоврядування. Проблеми забезпечення самостійності територіальних громад у вирішенні питань місцевого значення.

Система гарантій місцевого самоврядування. Загальні гарантії місцевого самоврядування. Загальні засади, принципи, наміри місцевого самоврядування. Правові засади (гарантії) місцевого самоврядування. Правові гарантії автономії органів і посадових осіб місцевого самоврядування. Судовий захист як особлива гарантія місцевого самоврядування. Відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування. Види відповідальності органів і посадових осіб місцевого самоврядування. Державний контроль за діяльністю органів і посадових осіб місцевого самоврядування

Тема. 5. Територіальне управління в умовах змін

Формування територіальної організації влади в Україні. Концептуальні засади, на яких здійснюється формування територіальної організації влади в Україні. Централізація та децентралізація у державному управлінні регіоном в умовах переходу до ринкових відносин. Основні задачі централізації. Централізація та децентралізація територіальної організації влади. Моделі територіальної організації влади. Регіональне управління та місцеве самоврядування в територіальній організації влади.

Адміністративно-територіальний, організаційний, функціональний та фінансово-економічний аспекти реформування системи територіальної організації влади. Перспективи становлення регіонального управління в контексті проведення адміністративної реформи в Україні.

Зміни на територіальному рівні: сутність, поняття та етапи. Управління ресурсами територій країни в умовах змін (трудовими, фінансовими, інвестиційними, інноваційними та ін.). Стратегічний менеджмент у ході проведення змін.

Реформування системи державного управління відповідно до стандартів публічного адміністрування, прийнятих в Європейському Союзі та країнах розвиненої демократії. Централізація та децентралізація влади

Сучасне нормативно-правове, наукове та інформаційне забезпечення системи державного управління; зміцнення та формування нових фінансово-економічних основ функціонування державного управління; організація на нових засадах державної служби та служби в органах місцевого самоврядування; створення сучасної системи підготовки та перепідготовки управлінських кадрів; оновлення інституту відповідальності у сфері державного та регіонального управління; запровадження раціонального адміністративно-територіального устрою

Концептуальні засади реформування центральних та місцевих органів влади, напрями вдосконалення управління регіональним розвитком. Базові форми децентралізації управління. Формування ефективної організації виконавчої влади як на центральному, так і на місцевому рівнях управління. Запровадження нової ідеології функціонування виконавчої влади місцевого самоврядування як діяльності щодо забезпечення реалізації прав і свобод громадян, надання державних та громадських послуг. Удосконалення механізмів правового захисту громадян у відносинах із органами державної влади. Протидія корупції в органах державної влади та органах місцевого самоврядування.

Тема.6. Результативність і ефективність державного управління та місцевого самоврядування

Теоретичні засади оцінки результативності та ефективності. Управління якістю як основа ефективного управління територіями. Організаційно-правові засади розробки систем управління якістю ефективного управління територіями. Забезпечення ефективності державного управління та місцевого самоврядування. Алгоритм проектування, розробки та впровадження систем управління якістю в органах місцевого самоврядування та місцевих органах виконавчої влади. Аналіз організаційної структури системи державного управління та місцевого самоврядування. Оцінка виконання функціональних повноважень співробітників органу виконавчої влади. Критерії оцінки результативності діяльності органів державного управління та місцевого самоврядування.

Основні завдання, правовий статус, компетенція місцевих державних адміністрацій. Повноваження, порядок формування та роботи місцевих державних адміністрацій. Структура місцевих державних адміністрацій, їх діяльність. Відносини місцевих державних адміністрацій у системі вертикальних та горизонтальних зв'язків

Тема.7. Загальні засади формування механізму господарського управління регіоном.

Принципи організації системи регіонального управління. Взаємодія центральних органів державної влади та місцевого самоврядування в галузі комплексного розвитку території. Принципи та методи регіонального управління.

Характеристика системи управління регіональним розвитком. Горизонтальні і вертикальні взаємодії місцевої адміністрації. Мета регіонального розвитку. Регіональна діагностика. Регіональне планування. Регіональне стратегічне управління

Тема. 8. Регіональні стратегії як інструмент управління розвитком територій

. Регіональні стратегії розвитку: сутність, роль у загальній системі планування розвитку регіонів, особливості розробки. Методичні засади підготовки регіональних стратегій розвитку Моніторинг та оцінювання реалізації регіональних стратегій розвитку

Сутність стратегічного планування розвитку регіону в теорії та на практиці. Стратегічне управління як діяльність, спрямована на досягнення висунутих цілей та завдань організації, визначених на основі прогнозування можливих змін у навколишньому середовищі й потенціалу організації, шляхом координації і розподілу ресурсів. Роль стратегії в забезпеченні сталого розвитку регіону. Методи стратегічного управління й планування. Відмінність між довгостроковим та стратегічним плануванням.

Функції стратегічного управління і планування. Основа стратегічного управління – комплекс стратегій. Технологія стратегічного планування. Система стратегічного планування в Україні. Особливості стратегічного планування на національному рівні в Україні. Стратегічне планування на регіональному рівні. Алгоритм стратегічного планування розвитку регіону

Тема. 9. Фінансові ресурси регіону .

.Структура та функції фінансових ресурсів регіону. Нормативно-правова база формування фінансових ресурсів регіону: етапи розвитку. Напрями зміцнення фінансово-ресурсної бази регіонів.

Повноваження місцевих рад у сфері фінансів. Структура місцевих фінансів. Загальні норми процесу складання проектів місцевих бюджетів, їх розгляд та затвердження рішень про відповідний бюджет. Бюджетний процес на місцевому рівні. Формування, затвердження бюджетів. Принцип самостійності місцевих бюджетів. Методи бюджетного регулювання доходів місцевого самоврядування. Проблеми дефіцитності місцевих бюджетів. Розвиток ринку муніципальних цінних паперів. Організація роботи по виконанню місцевих бюджетів. Громадські слухання місцевого бюджету. Система гарантій місцевого самоврядування. Загальні гарантії місцевого

РОЗДІЛ 4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Конституція України [Електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України: Законодавство України. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?user>
2. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333-р.: URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-p>
3. Європейська хартія місцевого самоврядування (укр/рос), Страсбург, 15 жовтня 1985 року (Хартію ратифіковано Законом №452/97-ВР від 15.07.97), Дата підписання: 6 листопада 1996 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
4. Закон України «Про засади державної регіональної політики» від 05.02.2015 р. / Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015 - №13. – Ст.90
5. Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» від 05.02.2015 р. / Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015 - №13. – Ст.91
6. Закон України «Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей» від 16.09.2014 р. / Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014. - №45. – Ст.2043
7. Андрієвський Т. Децентралізація – запорука процвітання / Т. Андрієвський // Вісник міністерства доходів і зборів України. – 2014. - №36. – С.46-47
8. Бабінова О.О. Державна регіональна політика і регіональний розвиток: сучасні реалії України та європейський досвід / О.О. Бабінова. – К.: Фенікс, 2011. – 268 с.
9. Баймуратов М. Децентралізація та компетенція місцевого самоврядування в Україні / М. Баймуратов // Віче. – 2015. – №12. – С.14-17
10. Батанов О. Політико-правові засади децентралізації публічної влади в зарубіжних країнах у контексті муніципальної реформи в Україні / О. Батанов // Юридичний вісник. – 2014. - №4. – С.25-33
11. Батанов О. Розвиток конституційного законодавства про статус територіальних громад в Україні: доктринальні та прикладні аспекти / О. Батанов // Віче. – 2015. – №12. – С.18-22
12. Білорусов С.Г. Регіональні ініціативи та навчально-методичне супроводження стратегічного планування розвитку територіальних громад / Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції «Збалансований розвиток громад – основа формування Державної стратегії сталого регіонального розвитку до 2020». – Вінниця: ФОП Корзун Д.Ю., 2013. – С.57-60
13. Борденюк В. Децентралізація державної влади і місцевого самоврядування: поняття, суть та форми (види) / В. Борденюк // Право України. – 2015. - №1. – С.21-25
14. Бориславська О. Місцевого самоврядування як форма децентралізації та гарантія демократичного та політичного режиму / О. Бориславська // Вісник Львівського університету. – 2011. – Випуск 52. – С.26-27
15. Бородин Є.І. Розвиток системи місцевого самоврядування в Україні / Є.І. Бородин, Т.М. Тарасенко // Аспекти публічного управління. – 2015. - №4. – С.55-61
16. Власюк О.С. Шляхом децентралізації: виклики, ризики та пріоритети реформування регіонального розвитку в Україні / О.С. Власюк // Регіональна економіка. – 2015. - №1. – С.5-18.
17. Ворона П. Місцевого самоврядування України в контексті розвитку представницької влади: монографія / П. Ворона; Вищий навч. закл. Укоопспілки «Полтав. ун-т економіки і торгівлі». – Полтава: ПУЕТ, 2012. – 342 с. 5
18. Горлажек Гжегож. Нова модель Польської регіональної політики після децентралізації держави [Електронний ресурс] URL: <http://www.largis.org.ua/largis1/ukraine/componentu/rpu.htm>
19. Децентралізація влади на основі кращих іноземних практик та українських законодавчих ініціатив: матеріали інформаційного семінару [«Подолання стереотипів

стосовно децентралізації на основі кращих іноземних практик та українських законодавчих ініціатив] / Український Інститут Міжнародної політики, 2015. – 21 с.

21. Децентралізація в Україні: соціологічний погляд / [О. Гарнець, О. Гончарук, Н. Дмитрук, А. Ткачук]; Швейцарсько-український проект ». – К.: ТОВ «Софія», 2013. – 160 с.

22. Європейська хартія місцевого самоврядування та розвиток місцевої і регіональної демократії в Україні / Науково-практичний посібник / Заред. М.О. Пухтинського, В.В. Толкованова. – К.: «Крамар», 2003. – 400 с.

23. Жан Шарль Адре. Огляд місцевого самоврядування Франції / Жан Шарль Адре. Переклад. – К.: ПСП, 1994. – 132 с.

24. Пак Н. Т. Регіональна економіка: навч. посібн. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2015. – 326 с

25. Круш П.П., Кожемяченко О. О. Регіональне управління: Навчальний посібник. – К. 6 ЦУЛ, 2007. – 247 с.

26. Ковбасюк Ю.В. Регіональне управління : підручник / за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, В. М. Вакулєнка, М. К. Орлатого. – К. : НАДУ, 2014. – 512 с.

27. Оболенський О. Опорний конспект лекцій з навчальної дисципліни «Публічне управління» [Електронний ресурс]. URL: http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu.gov/cgiirbis

28. Глосарій Програми розвитку ООН [Електронний ресурс]. URL: <http://www.unpan.org/Directories/UNPublicAdministrationGlossary>.

29. Освіта для демократичного громадянства та освіта з прав людини в Україні: Н. Г. Протасова, Л. І. Паращенко, О. В. Овчарук, В.В. Полторак / За заг. ред. Н. Г. Протасова; Національна академія державного управління при Президенті України. — К.: НАДУ, 2011. – 112 с.

30. План дій для України на 2015-2017 [Електронний ресурс] URL: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=0900016802f600d>

31. Чернов С.І. Текст лекцій з дисципліни «Державне та регіональне управління» / С.І. Чернов, М.М. Новікова, С.О. Гайдученко; Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Х.: ХНУМГ, 2014. – 140 с.

32. Публічне управління та адміністрування в умовах інформаційного суспільства: вітчизняний і зарубіжний досвід: монографія / За заг. ред. Сергія Чернова, Валентини Воронкової, Віктора Банаха, Олександра Сосніна, Пранаса Жукаускаса, Йоліти Ввайнхардт, Регіни Андрюкайтене; Запоріж. держ. інж. акад. – Запоріжжя: ЗДІА, 2016. – 606 с.

33. Пак Н. Т., Подвірна Н. С. Local budgets in the context of decentralization of power (Місцеві бюджети в контексті децентралізації влади) Business Economics, Issue 4 (2), (October). Volume 52. Palgrave Macmillan Ltd., 2017. -Pages 540 - 549(

34. Пак Наталія Тадеушівна, Крамар Діана, Кобець Катерина Засади реформування місцевого самоврядування в Україні «СТАЛИЙ РОЗВИТОК ТЕРИТОРІЙ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ»: Матеріали VIII міжнародної науково-практичної конференції м. Дніпро 20 жовтня 2017 р. С. 236 – 239:

35. Пак Наталія Тадеушівна ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ: ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ. ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ: КОНКУРЕНТНІ ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ: праці всеукраїнської науково-

36. Пак Наталія Тадеушівна Подвірна Н. С. Територіальні громади як основний елемент місцевого самоврядування. Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент. 2018. №29/2018. С. 67 – 71

Додаткова

1. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2015 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 21.07.2006 // Голос України. – 2006. – 6 січня. – № 2. – С. 8–27.

2. . Бакуменко В. Д. Державне управління : навч. посібн. / В. Д. Бакуменко, Д. І. Дзвінчук, О. С. Поважний. – Івано-Франківськ : Місто НВ, 2011. – 536 с.
3. . Конституція України. – К. : Преса України, 1996. – 80 с.
4. . Коротич О. Б. Державне управління регіональним розвитком України : монографія / О. Б. Коротич. – Х. : Вид. ХарПІ НАДУ "Магістр", 2006. – 220 с.
5. . Лахижа М. І. Модернізація публічної адміністрації: теоретичні та практичні аспекти / М. І. Лахижа. – Полтава : РВВ ПУСКУ, 2009. – 289 с.
6. . Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії : Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 48. – С. 409.
7. . Про затвердження Національної рамки кваліфікацій : Постанова Кабінету Міністрів України № 1341 від 23.11.2011 р. // Офіційний вісник України. – 2011. – № 101. – С. 15.
8. . Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України № 280/97-ВР від 21.05.1997 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 24. – С. 170.
9. . Про місцеві державні адміністрації : Закон України № 586-XIV від 9 квітня 1999 року // Офіц. вісник України. – 1999. – № 18. – С. 190.
10. . Про ратифікацію Європейської хартії місцевого самоврядування : Закон України 452/97-ВР від 15.07.1997 р. // Офіційний вісник України. – 1997. – № 29. – С. 8.
11. . Гавкалової. Н. Л. Регіональна економіка : підручник / за заг. ред. проф. Н. Л. Гавкалової. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2011. – 464 с.
12. . Стратегія економічного і соціального розвитку України (2004–2015 роки) "Шляхом європейської інтеграції" / авт. кол. : А. С. Гальчинський, В. М. Геєць та ін. ; Нац. ін-т стратег. дослідж., Ін-т екон. прогнозування НАН України, М-во економіки та з питань європ. інтегр. України. – К. : ІОЦ Держкомстату України, 2004. – 416 с.
13. . Шляхи впровадження інноваційно-інвестиційної моделі розвитку в українських містах / за заг. ред. О. І. Соскіна. – К. : Вид. "Інститут трансформації суспільства", 2008. – 64 с.
14. . Концепція реформування публічної адміністрації в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pravo.org.ua/files/administr.doc>.
15. . Словник з регіональної політики / Офіційний сайт Інституту регіональних та євро інтеграційних досліджень "ЄвроРегіо Україна" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.eur.org.ua/sndex.php?page=883>
16. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні : підручник / І. І. Бодрова, С. В. Болдирев, В. О. Величко та ін. ; за ред. С. Г. Серьогіної. — 2-ге вид. переробл. та доповн. — Х. : Право, 2011. — 360 с.
17. Ткачук А. Місцеве самоврядування та децентралізація. Практичний посібник / [Ткачук .]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія». – 2012. – 120 с.

РОЗДІЛ 5 ІНТЕРНЕТ САЙТИ

1. . Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://www.portal.rada.gov.ua>.
2. . Офіційний сайт Державного агентства України з інвестицій та розвитку. – Режим доступу : <http://in.ukrproject.gov.ua/>.
3. . Офіційний сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
4. . Офіційний сайт Національного агентства України з питань державної служби. – Режим доступу : <http://www.nads.gov.ua/control/uk/index>.
5. . Офіційний сайт Управління Голодержслужби України в Харківській області. – Режим доступу : <http://nads.gov.ua/sub/harkivska>